

فهرست مطالب

پیشگفتار مؤلف	۱۵
مقدمه	۱۷
بخش نخست: کلیات و مفاهیم	۲۱
فصل نخست: مبانی فرض بی‌گناهی و معکوس کردن بار اثبات دلیل	۲۳
مبحث نخست: دیدگاه‌های بنیادی	۲۴
گفتار نخست: دیدگاه‌های بنیادی اروپایی (طبیعت آدمی)	۲۵
بند نخست: صاحب‌نظرانی که دیدگاه مثبت نسبت به سرشت آدمی دارند	۲۵
الف: ارسطو	۲۵
ب: قدیس توماس آکویناس	۲۶
پ: جان لاک	۲۷
ت: امانوئل کانت	۲۸
ث: ژان ژاک روسو	۲۹
بند دوم: صاحب‌نظرانی که دیدگاه منفی نسبت به سرشت آدمی دارند	۳۰
الف: افلاطون	۳۰
ب: توماس هابز	۳۱
پ: فردریش نیچه	۳۲
ت: ماکیاول	۳۳
ث: ژرمی بنتام	۳۴
گفتار دوم: دیدگاه بنیادی اسلامی (فطرت آدمی)	۳۴
بند نخست: بُعد منفی و حیوانی (طبیعت آدمی)	۳۵
بند دوم: بُعد مثبت و انسانی (فطرت آدمی)	۳۶
مبحث دوم: دیدگاه‌های فلسفی	۳۸
گفتار نخست: دیدگاه فلسفی اروپایی	۳۸
بند نخست: اصالت فرد (فرد محوری)	۳۸
بند دوم: اصالت جمع (جمع محوری)	۴۲
گفتار دوم: دیدگاه فلسفی اسلامی (اصالت الهی: خدا محوری)	۴۵
مبحث سوم: دیدگاه‌های سیاسی	۴۸
گفتار نخست: دیدگاه سیاسی اروپایی	۴۸
بند نخست: نظام آرمان‌گرا	۴۸

۶ □ معکوس کردن بار اثبات دلیل در آیین دادرسی کیفری

- بند دوم: نظام واقع گرا ۵۱
- بند سوم: نظام‌های سیاسی مبتنی بر نظام‌های آرمان گرا و واقع گرا ۵۴
- الف: نظام کیفری لیبرال (آزادمنش) ۵۵
- ب: نظام کیفری مساوات طلب ۵۶
- پ: نظام کیفری توتالیتاریست (اقتدارگرای فراگیر) ۵۸
- گفتار دوم: دیدگاه سیاسی اسلامی (نظام الهی) ۶۱
- مبحث چهارم: دیدگاه‌های حقوقی ۶۳
- گفتار نخست: دیدگاه حقوقی اروپایی ۶۳
- بند نخست: مکاتب حقوقی اروپایی ۶۳
- الف: مکاتب حقوق طبیعی و فردی ۶۳
- ب: مکاتب حقوق تحققی و اجتماعی ۶۴
- بند دوم: سیستم دادرسی اروپایی ۶۴
- الف: سیستم دادرسی اتهامی (سیستم جریان صحیح قانونی) ۶۴
- ب: سیستم دادرسی تفتیشی (سیستم کنترل جرم) ۶۸
- گفتار دوم: دیدگاه حقوقی اسلامی ۷۳
- بند نخست: مکاتب حقوق فطری و الهی ۷۳
- بند دوم: سیستم دادرسی اسلامی ۷۴
- مبحث پنجم: ضرورت بحث ۷۸
- فصل دوم: فرض بی گناهی و تضمینات آن در دادرسی به معنای اخص ۸۰
- مبحث نخست: فرض بی گناهی ۸۱
- مبحث دوم: تضمینات فرض بی گناهی در دادرسی به معنای اخص ۸۲
- گفتار نخست: تضمینات محوری ۸۲
- بند نخست: اصل اطلاع از اتهام ۸۳
- الف: اطلاع رسانی سریع باشد ۸۳
- ب: اطلاع رسانی کامل و دقیق باشد ۸۴
- پ: اطلاع رسانی قابل فهم باشد ۸۵
- ت: اطلاع رسانی مناسب و مؤثر باشد ۸۷
- ث: اطلاع رسانی قضائی باشد ۸۷
- بند دوم: اصل سکوت ۸۷
- الف: آگاهی شخص از داشتن حق سکوت ۸۸
- ب: ممنوعیت استنباط گناهکاری از سکوت شخص ۸۸
- پ: عدم الزام شخص به نقض حق سکوت ۸۹
- بند سوم: ضرورت انصراف ذهن مقام قضائی از بزهکاری متهم ۸۹

فهرست مطالب □ ۷

- بند چهارم: ضرورت استدلال در نظریه قضائی..... ۹۰
- گفتار دوم: تضمینات اساسی..... ۹۱
- بند نخست: تضمینات کسب دلیل..... ۹۲
- الف: ارزیابی دلیل..... ۹۳
- ب: شیوه کسب دلیل..... ۹۳
- پ: تطابق با اصول حقوقی و اخلاقی..... ۹۶
- بند دوم: تضمینات پذیرش دلیل..... ۱۰۰
- الف: جرم واقع گردد..... ۱۰۱
- ب: جرم کشف گردد..... ۱۰۱
- پ: دلیل موجود باشد..... ۱۰۱
- ت: دلیل محو نشده و یا از بین نرود..... ۱۰۲
- ث: دلیل کشف گردد..... ۱۰۳
- ج: دلیل ارائه گردد..... ۱۰۳
- چ: دلیل مرتبط با موضوع دعوی باشد..... ۱۰۳
- ح: دلیل مؤثر در موضوع دعوی باشد..... ۱۰۴
- خ: دلیل مستقیم باشد..... ۱۰۵
- د: دلیل پذیرفتنی باشد..... ۱۰۶
- ذ: دلیل دارای توان اثباتی باشد..... ۱۰۶
- ر: دلیل پیرو معیار اثبات باشد..... ۱۰۷
- ز: عدم ارائه دلیل از سوی متهم..... ۱۰۹
- بند سوم: تضمینات تقدیم دلیل..... ۱۱۰
- الف: آن چه باید اثبات شود..... ۱۱۱
- ب: آن که باید اثبات کند..... ۱۱۲
- فصل سوم: مفهوم، ماهیت و اهداف معکوس کردن بار اثبات دلیل..... ۱۱۶
- مبحث نخست: مفهوم و ماهیت معکوس کردن بار اثبات دلیل..... ۱۱۶
- گفتار نخست: مفهوم معکوس کردن بار اثبات دلیل..... ۱۱۶
- گفتار دوم: ماهیت معکوس کردن بار اثبات دلیل..... ۱۱۷
- مبحث دوم: نقد و بررسی معکوس کردن بار اثبات دلیل..... ۱۲۵
- مبحث سوم: سابقه تاریخی معکوس کردن بار اثبات دلیل..... ۱۲۹
- مبحث چهارم: اهداف معکوس کردن بار اثبات دلیل..... ۱۳۵
- گفتار نخست: اهداف پیشگیرانه..... ۱۳۵
- گفتار دوم: اهداف سرکوبگرانه..... ۱۳۶

بخش دوم: وضعیت معکوس کردن بار اثبات دلیل و انعکاس آن در اسناد

بین‌المللی، فقه اسلامی و حقوق داخلی.....	۱۳۷
فصل نخست: دلایل، موارد، شرایط اجرا و شیوه‌های معکوس کردن بار اثبات دلیل.....	۱۳۹
مبحث نخست: دلایل معکوس کردن بار اثبات دلیل.....	۱۳۹
گفتار نخست: ضرورت حفظ حقوق جامعه.....	۱۳۹
گفتار دوم: ضرورت تسهیل در پیچیدگی و مشکلات اثباتی جرائم.....	۱۴۰
گفتار سوم: ضرورت توجه به اوضاع و احوال.....	۱۴۰
گفتار چهارم: ضرورت توازن بین اصحاب دعوی (تساوی سلاح‌ها).....	۱۴۱
مبحث دوم: موارد معکوس شدن بار اثبات دلیل.....	۱۴۲
گفتار نخست: متهمین خاص.....	۱۴۲
بند نخست: متهمان به عادت یا اعتیادی.....	۱۴۶
بند دوم: متهمان حرفه‌ای.....	۱۴۸
بند سوم: متهمان یقه سپید.....	۱۴۸
گفتار دوم: شاکیان خاص.....	۱۵۰
بند نخست: محجورین.....	۱۵۰
بند دوم: غایبین.....	۱۵۱
بند سوم: متوفیان.....	۱۵۱
گفتار سوم: جرائم خاص.....	۱۵۲
بند نخست: جرائم مهم.....	۱۵۲
بند دوم: جرائم پیچیده.....	۱۵۲
بند سوم: جرائم تخصصی.....	۱۵۳
بند چهارم: جرائم مادی صرف.....	۱۵۳
بند پنجم: جرائم خلافی.....	۱۵۳
بند ششم: جرائم با مسئولیت مطلق.....	۱۵۴
بند هفتم: جرائم مشهود.....	۱۵۴
مبحث سوم: شرایط اجرای معکوس کردن بار اثبات دلیل.....	۱۵۴
گفتار نخست: تبعیت از اصل قانونی.....	۱۵۴
گفتار دوم: تبعیت از تفسیر محدود.....	۱۵۵
گفتار سوم: تبعیت از بازخورد عادلانه و منصفانه.....	۱۵۵
گفتار چهارم: تبعیت از قرائن.....	۱۵۵
مبحث چهارم: مغایرت معکوس کردن بار اثبات دلیل با برخی آثار فرض بی‌گناهی.....	۱۵۵

گفتار نخست : مغایرت معکوس کردن بار اثبات دلیل با تکلیف مقام تعقیب به ارائه	
دلیل	۱۵۶
گفتار دوم: مغایرت معکوس کردن بار اثبات دلیل با حق سکوت متهم.....	۱۵۶
مبحث پنجم: شیوه‌های معکوس کردن بار اثبات دلیل	۱۵۷
گفتار نخست: شیوه ماهوی (تقینیی).....	۱۵۷
بند نخست: فروض قانونی	۱۶۰
بند دوم: شرایط مساعد به حال متهم	۱۶۲
الف: الزام متهم به اثبات	۱۶۳
ب: الزام مقام تعقیب به اثبات	۱۶۵
پ: تفصیل بین شرایط	۱۶۹
بند سوم: شرایط اضطراری (تعلیق پذیری بار اثبات).....	۱۷۰
الف: آیا حالت اضطراری وجود دارد؟	۱۷۲
ب: ضرورت و تناسب	۱۷۳
پ: استانداردهایی که تعلیق حقوق دادرسی عادلانه را مجاز می‌دانند.....	۱۷۴
۲: کنوانسیون اروپایی حقوق بشر	۱۷۷
۳: کنوانسیون آمریکایی حقوق بشر.....	۱۷۷
ت: استانداردهایی که تعلیق حقوق دادرسی عادلانه را مجاز نمی‌دانند	۱۷۹
گفتار دوم: شیوه شکلی (قضائی)	۱۸۴
فصل دوم: معکوس کردن بار اثبات دلیل در اسناد بین المللی و فقه اسلامی و حقوق	
داخلی.....	۱۸۶
مبحث نخست: معکوس کردن بار اثبات دلیل در اسناد بین‌المللی جهانی و منطقه‌ای	۱۸۶
گفتار نخست: معکوس کردن بار اثبات دلیل در اسناد بین‌المللی جهانی.....	۱۸۶
بند نخست: اساسنامه دیوان نظامی بین‌المللی نورنبرگ مصوب ۱۹۴۵.....	۱۸۶
بند دوم: کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مبارزه با قاچاق مواد مخدر و	
داروهای روانگردان مصوب سال ۱۹۸۸ (کنوانسیون وین).....	۱۸۷
بند سوم: قطعنامه سازمان پلیس جنایی مصوب سال ۱۹۹۷ (اینترپل).....	۱۸۸
بند چهارم: کنگره انجمن بین‌المللی حقوق کیفری مصوب سال ۱۹۹۹.....	۱۸۹
بند پنجم: کنوانسیون سازمان ملل متحد علیه جنایات سازمان یافته فراملی	
مصوب سال ۲۰۰۰ (کنوانسیون پالمو).....	۱۸۹
بند ششم: کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مبارزه با فساد مالی مصوب	
سال ۲۰۰۳ (کنوانسیون مریدا).....	۱۹۰
گفتار دوم: معکوس کردن بار اثبات دلیل در اسناد منطقه ای.....	۱۹۰

۱۰ □ معکوس کردن بار اثبات دلیل در آیین دادرسی کیفری

- بند نخست: کنوانسیون در مورد تطهیر، تفتیش، توصیف و مصادرهٔ عوائد جرم
مصوب سال ۱۹۹۰ میلادی (کنوانسیون استراسبورگ) ۱۹۱
- بند دوم: اعلامیهٔ کینگسون در مورد پول شویی ۱۹۹۲ ۱۹۱
- مبحث دوم: معکوس کردن بار اثبات دلیل در فقه اسلامی ۱۹۲
- گفتار نخست: فروض شرعی ۱۹۴
- بند نخست: لوث ۱۹۴
- بند دوم: تلف مال نزد امین ۱۹۵
- بند سوم: ادعای مستودع به رد عین ۱۹۶
- بند چهارم: سوگندی که توسط غیر منکر یاد می‌شود ۱۹۶
- الف: سوگند تکمیلی ۱۹۶
- ب: سوگند استظهاری ۱۹۷
- بند پنجم: ارائهٔ بینه از سوی مدعی پس از سوگند مدعی علیه ۱۹۸
- بند ششم: سوگند رد شده از سوی مدعی علیه ۱۹۹
- بند هفتم: دعوای بلوغ ۱۹۹
- بند هشتم: دعوای حیض زن ۱۹۹
- بند نهم: دعوای معاف شدن از جزیه ۲۰۰
- بند دهم: ضمان پزشک و دامپزشک در معالجه ۲۰۰
- بند یازدهم: خارج کردن کسی در شب از منزلش ۲۰۰
- گفتار دوم: شرایط مساعد به حال متهم ۲۰۲
- بند نخست: اباحهٔ قتل در فراش ۲۰۳
- بند دوم: دفاع مشروع ۲۰۳
- بند سوم: اباحهٔ قتل مهدورالدم یا جایز القصاص ۲۰۴
- بند چهارم: صغر سن و جنون ۲۰۵
- مبحث سوم: معکوس کردن بار اثبات دلیل در حقوق داخلی ۲۰۶
- گفتار نخست: فروض قانونی ۲۰۶
- بند نخست: موارد مربوط به رکن مادی ۲۰۶
- الف: رانندگی بدون گواهینامه و یا بیمه نامه ۲۰۷
- ب: سهل انگاری در انجام وظیفه ۲۰۸
- پ: افتراء ۲۰۸
- ت: لوث در قتل عمد ۲۱۰
- ث: مسئولیت ناشی از دعوت موضوع مادهٔ ۵۱۳ قانون مجازات اسلامی ۲۱۰
- ج: کالای قاچاق ۲۱۱
- بند دوم: موارد مربوط به رکن معنوی ۲۱۱

الف: بریدن و ریشه کن کردن چوب	۲۱۲
ب: جرائم مواد مخدر	۲۱۲
پ: پول شویی	۲۱۵
ت: صدور چک پرداخت نشدنی	۲۱۷
ث: عضویت در حزب	۲۱۷
ج: علم متهم به مأمور دولت بودن مخاطب	۲۱۹
چ: ضمان پزشک	۲۲۰
ح: قتل نوعاً کشنده بدون قصد کشتن	۲۲۰
گفتار دوم: شرایط مساعد به حال متهم	۲۲۱
بند نخست: علل سقوط مجازات	۲۲۱
الف: عفو	۲۲۱
ب: نسخ قانون	۲۲۲
پ: گذشت شاکی	۲۲۲
ت: مرور زمان	۲۲۲
ث: توبه	۲۲۳
ج: اعمال قاعده درأ	۲۲۳
چ: اعتبار امر مختومه	۲۲۴
بند دوم: علل مانع مسئولیت کیفری	۲۲۴
الف: صغر سن	۲۲۴
ب: جنون و اختلال روانی	۲۲۵
پ: اکراه، اضطرار	۲۲۸
ت: خواب و بیهوشی	۲۲۸
ث: مسلوب الاختیار بودن	۲۲۸
ج: جهل به حکم و موضوع	۲۳۰
چ: دفاع مشروع	۲۳۰
ح: حکم قانون، اجرای قانون اهم، امر آمر قانونی	۲۳۱
خ: اقدامات والدین، اولیای قانونی و سرپرستان	۲۳۳
د: حوادث ناشی از عملیات ورزشی	۲۳۴
ذ: عملیات جراحی یا طبّی	۲۳۴
ر: رضایت بزه دیده	۲۳۶
بند سوم: اسباب معافیت و تخفیف مجازات	۲۳۷
الف: معاذیر قانونی معاف کننده	۲۳۷
ب: مصونیت	۲۳۸

۱۲ □ معکوس کردن بار اثبات دلیل در آیین دادرسی کیفری

- ۲۳۸ پ: معاذیر قانونی تخفیف دهنده.....
- ۲۳۹ ت: کیفیات مخففه.....
- ۲۴۰ ث: قرار منع تعقیب.....
- ۲۴۰ ج: اعاده دادرسی.....
- ۲۴۱ نتیجه گیری و پیشنهادها.....
- ۲۴۱ نتیجه گیری.....
- ۲۴۳ پیشنهادها.....
- ۲۴۵ منابع و مأخذ.....